

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติต่อลอตเตอรี่ของประชาชน

ในกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Behavior and Attitude towards the Lottery of People in Bangkok

สรวิช สรมนาพงศ์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษา รายได้ และทัศนคติต่อการพนันที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่และทัศนคติต่อลอตเตอรี่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณด้วยการสำรวจประชาชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงและความเที่ยงโดยประเมินจากค่าครอนบักอัลฟาซึ่งทุกส่วนผ่านเกณฑ์คุณภาพที่ระดับ 0.7 สถิติและการวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ค่าไคสแควร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สถิติ-F และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว นัยสำคัญทางสถิติที่ใช้คือระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชายมีจำนวนเท่าๆ กัน กลุ่มใหญ่ที่สุดมีอายุ 21-30 ปี รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ด้านพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ซื้อประจำ/นานๆ ซื้อครั้ง สถานที่ซื้อบ่อยที่สุดคือตลาด/แผงลอยทั่วไป ใช้จ่ายเงินเฉลี่ยต่อเดือนในการซื้อ 501-1,000 บาท และที่มาของเลขที่นำมาเลือกซื้อมาจากความฝันหรือเหตุการณ์ต่างๆ ด้านทัศนคติต่อการพนันอยู่ระดับกลางๆ ส่วนทัศนคติต่อลอตเตอรี่เป็นบวกค่อนข้างมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ การศึกษาและรายได้ แต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่บ่อยในการซื้อลอตเตอรี่ ทัศนคติต่อการพนันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการซื้อบ่อยในการซื้อลอตเตอรี่ และมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับทัศนคติต่อลอตเตอรี่

คำสำคัญ : ลอตเตอรี่ พฤติกรรม ทัศนคติ การซื้อ การพนัน

Abstract

This research aims to study personal factors i.e. age, education, income and the attitude towards gambling that affect lottery purchase behaviors and attitude towards the lottery of people in Bangkok. Quantitative research approach by

surveying the sample of 400 Bangkok people randomly selected by means of multi-stage sampling was utilized. The structured questionnaire that had passed the test of validity and reliability quality confirmed by Cronbach' alpha values of above 0.7 was used as the tool in collecting data. Descriptive and inferential statistics such as, Chi-Square, Pearson's correlation coefficients, F-test/Analysis of Variance (ANOVA) were used in analyzing the data with the significance level of 0.05 The results revealed that the samples were male and female equally. The largest groups of the sample, aged 21-30 years, were undergraduate, had monthly personal income of 10,001-20,000 baht. The sample rarely/infrequently purchased the lottery, mostly bought lottery from vendors in markets and paid for 501-1,000 baht on average per month. The sample selected lottery numbers that matched against their dreams of events. The sample's attitude towards gambling was neutral while their attitude towards the lottery was rather high. The hypothesis tests found that age, education, income and attitude towards gambling were related to lottery purchase behavior, and the attitude towards gambling had rather-high correlation with the attitude towards the lottery.

Keywords: Lottery, Behavior, Attitude, Purchase, Gambling

บทนำ

ตามนิยามของ Lord Widgery CJ (Cole, 1997) ลอตเตอรี่ คือ การให้รางวัลแก่ผู้ชนะที่อาศัยการดำเนินการกระจายแจกรางวัลจากโอกาสความน่าจะเป็น โดยผู้ที่จะมีส่วนได้รับโอกาสที่จะได้รับรางวัลจะต้องจ่ายบางสิ่งมีความเสี่ยงที่จะเสียสิ่งที่จ่ายนั้น ด้วยนิยามนี้ลอตเตอรี่จึงมีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ สิ่งที่ต้องจ่าย โอกาส และรางวัล

ลอตเตอรี่มีความแพร่หลายทั้งในระดับสากลและในประเทศไทย โดยในสหรัฐอเมริกา ประชาชนมีการจ่ายเงินสำหรับลอตเตอรี่ทุกสัปดาห์ โดยมีสัดส่วนประชาชนร้อยละ 55-66 ที่ซื้อลอตเตอรี่อย่างน้อยหนึ่งครั้งในหนึ่งปี ในอังกฤษมีประชาชนร้อยละ 41 ที่ซื้อลอตเตอรี่เป็นประจำ ในเยอรมันมีผู้ใหญ่ร้อยละ 40 ที่ซื้อลอตเตอรี่อย่างน้อยหนึ่งครั้งในหนึ่งปี ส่วนในสเปนมีผู้ซื้อลอตเตอรี่อย่างน้อยหนึ่งครั้งในปีหนึ่งสูงถึงร้อยละ 70 ของประชากร (Beckert & Lutter, 2013)

สำหรับในประเทศไทยมีการเล่นหวยอย่างถูกต้องตามกฎหมายเรียกว่า หวย ก ข ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2375 ตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 3 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2417 รัฐบาลในขณะนั้นได้มีการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือลอตเตอรี่มาแทน หวย ก ข ซึ่งตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน ออกรางวัลทุกวันที่ 1 และ 16 ของเดือนรวม 24 งวดต่อปี โดยแต่ละงวดมีการพิมพ์สลากลอตเตอรี่จำนวน 46 ล้านฉบับ รวม 24 งวดเป็นจำนวน 1,104 ล้านฉบับ คิดเป็นจำนวนเงิน ณ ราคามาตรฐานฉบับละ 80 บาทเท่ากับมีมูลค่าสูงถึง 88,320 ล้านบาทต่อปี

ลอตเตอรี่เป็นเสี่ยงการโชคที่ถูกกฎหมาย หากซื้อสลากได้ง่าย โดยจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2558 พบว่ามีประชาชนร้อยละ 73.4 เคยซื้อลอตเตอรี่และเฉพาะในปีที่สำรวจประมาณได้ว่ามีผู้ซื้อลอตเตอรี่มากกว่า 19 ล้านคนในวงเงินรวมกว่า 77,143 ล้านบาท (ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, 2558)

นักวิจัยจำนวนมากมีข้อสรุปว่าลอตเตอรี่เป็นการพนันชนิดหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับความรู้ของประชาชนไทยที่มีการรับรู้ว่าการพนันโดยตัวมันเองไม่ใช่สิ่งผิด หากกฎหมายไม่ได้ระบุว่ามันผิด (นันทวัฒน์ บรมมานันท์, 2554) ไปจนถึงการมีตรรกะว่าลอตเตอรี่ไม่ใช่การพนันเนื่องจากลอตเตอรี่ของรัฐไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมาย

ประเด็นดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่ปัญหานำในการวิจัยคือ สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการรณรงค์อย่างแพร่หลายให้ไม่ยอมรับการพนัน แต่กลับมีความแพร่หลายของลอตเตอรี่สูง ปัญหานี้มีความสำคัญเนื่องจากการเล่นการพนันมีโทษเนื่องจากการปลุกฝังนิสัยและก่อให้เกิดภาวะเสพติด (Griffiths & Wood, 2001) และในทางการแพทย์และทางวิชาการแล้วการพนันมีผลกระทบทางลบในทางจิตวิทยา เช่น วิทก หดหู่ ซึมเศร้า ฯลฯ (สุพร อภินันทเวช, 2555) และภาวะดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ได้จำกัดว่าเป็นการพนันถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย ผู้วิจัยจึงพัฒนาโครงการวิจัยด้านการพนันลอตเตอรี่ขึ้น โดยในขั้นต้นเป็นการวิจัยเชิงสำรวจในด้านพฤติกรรม ทักษะคดีที่มีต่อลอตเตอรี่ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพนันกับทัศนคติต่อลอตเตอรี่ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปทางวิชาการและการนำผลไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการรณรงค์เชิงสังคมต่อไป จึงเป็นที่มาของการวิจัยในส่วนนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษา และรายได้ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษา และรายได้ที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อลอตเตอรี่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการพนันที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อลอตเตอรี่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรในการศึกษานี้แบ่งได้เป็นสองกลุ่ม คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษา และรายได้ และทัศนคติต่อการพนัน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ และทัศนคติต่อลอตเตอรี่ การวิจัยนี้ศึกษาประชากรคือ ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่เคยซื้อลอตเตอรี่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 400 ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

สมมติฐาน

การวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

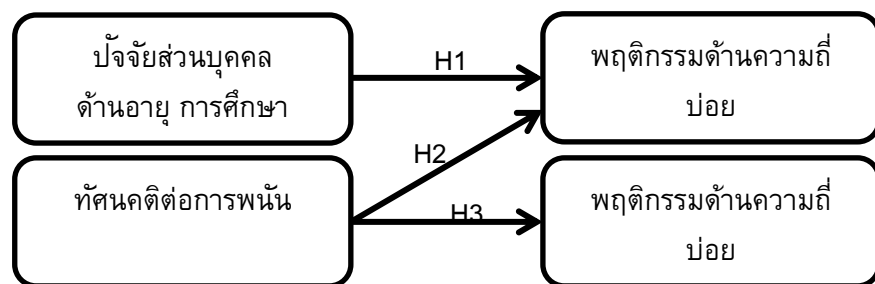
H1: ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษาและรายได้ แต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมความถี่บ่อยในการซื้อลอตเตอรี่

H2: ทศนคติต่อการพนันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่บ่อยในการซื้อลอตเตอรี่

H3: ทศนคติต่อการพนันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อลอตเตอรี่

สามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างแบบตัดขวางซึ่งหมายถึงการเก็บข้อมูลครั้งเดียวในช่วงเวลาเดียว โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยประชากรที่ศึกษาได้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครจำนวน ใช้ตารางสำเร็จของ Taro Yamane (1973) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ระดับความคลาดเคลื่อนของข้อมูลไม่เกินกว่าร้อยละ +/- 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนโดยในขั้นแรกใช้การสุ่มเลือกเขตตามการแบ่งเขตปกครองของกรุงเทพมหานครได้เขต เขตจตุจักร เขตบางพลัด เขตดินแดง เขตพญาไท จากนั้นใช้การลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามแบบพบตัวในย่านการค้าที่มีความหนาแน่นของการสัญจรสูงและใช้การสุ่มแบบสะดวกเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เคยซื้อลอตเตอรี่ ด้านเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีโครงสร้างที่มีคำถามแบบปิด ที่มีโครงสร้างแบ่งได้เป็น 3 ส่วนได้แก่

1. คำถามปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ทั้งหมดใช้มาตรวัดแบบนามบัญญัติ โดยให้ตอบได้เพียงหนึ่งคำตอบ และคำถามทัศนคติที่มีต่อการพนัน 5 คำถามใช้การวัดแบบประเมินค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต

2. คำถามพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ มีคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ ความถี่บ่อยเป็นประจำในการซื้อ จำนวนเงินที่ซื้อ สถานที่ที่ซื้อบ่อยที่สุด ที่มาของเลขที่เลือกซื้อ ทั้งหมดใช้การวัดแบบนามบัญญัติ โดยให้ตอบได้เพียงคำตอบเดียว

3. คำถามวัดทัศนคติที่มีต่อลอตเตอรี่ มีข้อคำถาม 5 ข้อใช้การวัดแบบประเมินค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต

สำหรับการประเมินค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต ทุกหมวดคำถาม แบ่งออกเป็น

ระดับ 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง/เฉยๆ
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ด้านเกณฑ์การให้ความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	สูง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	ค่อนข้างสูง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	ค่อนข้างต่ำ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	ต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดด้านความตรง (Validity) ใช้การเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและนำข้อคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยที่เป็นนักวิชาการในคณะบริหารธุรกิจจำนวน 2 ท่านตรวจสอบยืนยัน ส่วนด้านความเที่ยง (Reliability) ใช้การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าอัลฟาของครอนบัก โดยแบบสอบถามที่ใช้การวัดทัศนคติต่อการพนันมีค่าครอนบักอัลฟา 0.796 และแบบสอบถามส่วนการวัดทัศนคติต่อลอตเตอรี่มีค่าครอนบักอัลฟา 0.739 ซึ่งทั้งสองค่าสูงกว่า 0.700 จึงสรุปว่าเครื่องมือวัดมีคุณภาพสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูล (Cronbach, 1951)

สถิติวิเคราะห์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เพื่อรายงานข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง
2. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งขึ้น ได้แก่ ค่าไคสแควร์ สถิติ-F และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยงานวิจัยนี้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านเกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร กำหนดไว้ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน	0.00	ความหมาย	ไม่มีความสัมพันธ์
	0.01-0.20	ความหมาย	มีความสัมพันธ์ต่ำมาก
	0.21-0.40	ความหมาย	มีความสัมพันธ์ต่ำ
	0.41-0.60	ความหมาย	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
	0.61-0.80	ความหมาย	มีความสัมพันธ์สูง
	0.81-1.0	ความหมาย	มีความสัมพันธ์สูงมาก

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีจำนวนเท่าๆ กัน โดยกลุ่มอายุ 21-30 ปีมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.25 รองลงไปที่คือกลุ่มอายุ 31-40 ปี มีจำนวนร้อยละ 28.25 ด้านการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อยมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.75 และกลุ่มจำนวนมากที่สุดมีรายได้ส่วนต่อเดือน 10,001-20,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 42.75 รองลงไปที่คือกลุ่มรายได้ส่วนต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.50 รายละเอียดแสดงดังตาราง 1 ตาราง 1 ค่าความถี่และร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 ค่าความถี่และร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	200	50.00
หญิง	200	50.00
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	42	10.50
21-30 ปี	137	34.25
ปัจจัยส่วนบุคคล		
31-40 ปี	113	28.25
41-50 ปี	65	16.25
51 ปีขึ้นไป	43	10.75
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	219	54.75
ปริญญาตรี	157	39.25
สูงกว่าปริญญาตรี	24	6.00

ตาราง 1 ค่าความถี่และร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	122	30.50
10,001-20,000 บาท	171	42.75
20,001-30,000 บาท	54	13.50
30,001-40,000 บาท	18	4.50
40,001-50,000 บาท	12	3.00
50,001 บาทขึ้นไป	23	5.75
รวม	400	100.00

ด้านพฤติกรรมการณ์ซื้อลอตเตอรี่ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อลอตเตอรีนานๆ ครั้งมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.25 ซื้อทุกงวดมีจำนวนร้อยละ 20.50 ซื้อบ่อย/ประจำ มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 19.25 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อลอตเตอรีตามแผงขายในตลาดหรือแผงขายทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 66.75 และใช้จ่ายเงินในการซื้อเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 501-1,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 68.75 โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดเลือกซื้อเลขตามความฝันหรือเหตุการณ์ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 45.74 รองลงไปคือใช้สูตรคำนวณหาตัวเลขลอตเตอรี คิดเป็นร้อยละ 17.50 รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 พฤติกรรมการณ์ซื้อลอตเตอรีของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมการณ์ซื้อลอตเตอรี	ความถี่	ร้อยละ
ความถี่บ่อย		
นานๆ ครั้ง	241	60.25
ซื้อบ่อย/ซื้อเป็นประจำ	77	19.25
ซื้อทุกงวด	82	20.50
สถานที่ซื้อบ่อยที่สุด		
บริเวณสำนักงานสลากฯ	16	4.00
ตลาด/แผงลอยทั่วไป	267	66.75
บริเวณวัด/ที่ทำบุญ	38	9.50
ร้านอาหาร	12	3.00
ห้าง/ศูนย์การค้า	37	9.25
อื่นๆ	30	7.50
จำนวนเงินเฉลี่ยที่ซื้อต่อเดือน		
ไม่เกิน 500 บาท	61	15.25
501-1,000 บาท	275	68.75
มากกว่า 1,000 บาท	64	16.00
ที่มาของเลขที่เลือกซื้อ		
คนทรงเจ้า	9	2.25
เลขบ้าน	32	8.00
เลขทะเบียนรถ	68	17.00
ตีตัวเลข (ฝัน เหตุการณ์)	183	45.75
สูตรคำนวณ	70	17.50
โพล/หนังสือแนะนำ	38	9.50
รวม	400	100.00

ด้านทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการพนันที่ระดับค่าเฉลี่ย 2.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 แปลความหมายได้เป็นระดับกลางๆ ส่วนทัศนคติต่อลอตเตอรี่มีค่าเฉลี่ย 3.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 แปลความหมายทัศนคติเป็นบวกค่อนข้างมาก

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าอายุ การศึกษา และรายได้ แต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ ทัศนคติต่อการพนันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ และ ทัศนคติต่อการพนันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อลอตเตอรี่ รายละเอียดค่าสถิติและค่านัยสำคัญ แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 สมมติฐาน ค่าสถิติทดสอบ ค่านัยสำคัญและผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ค่าสถิติทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ
อายุ<-->ความถี่ในการซื้อ	Chi-square=21.687	0.006	ยืนยันสมมติฐาน
การศึกษา<-->ความถี่ในการซื้อ	Chi-square=14.867	0.005	ยืนยันสมมติฐาน
รายได้<-->ความถี่ในการซื้อ	Chi-square=22.065	0.015	ยืนยันสมมติฐาน
ทัศนคติต่อการพนัน<-->ความถี่ในการซื้อ	F=5.955	0.003	ยืนยันสมมติฐาน
ทัศนคติต่อการพนัน<-->ทัศนคติต่อลอตเตอรี่	r (Gamma)=0.439	0.000	ยืนยันสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชายมีจำนวนเท่าๆ กัน กลุ่มใหญ่ที่สุดมีอายุ 21-30 ปี รายได้ส่วนต่อเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ด้านพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ซื้อประจำ/นานๆ ซื้อครั้งสถานที่ซื้อบ่อยที่สุดคือตลาด/แผงลอยทั่วไป ใช้จ่ายเงินเฉลี่ยต่อครั้งของการซื้อ 501-1,000 บาท และที่มาของเลขที่เลือกซื้อมาจากความฝันหรือเหตุการณ์ต่างๆ ด้านทัศนคติต่อการพนันอยู่ระดับกลางๆ ส่วนทัศนคติต่อลอตเตอรี่เป็นบวกค่อนข้างมาก

ผลการวิจัยยืนยันสมมติฐานที่ 1 อายุ การศึกษาและรายได้ แต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ โดย สอดคล้องกับ ผลวิจัยของ ที่พบว่าปัจจัยประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ อย่างไรก็ตาม ในรายละเอียดบางประการมีความแตกต่างจากงานวิจัยนี้ โดยในงานวิจัยของ Grote & Matheson (2011) สรุปว่าปัจจัยประชากรศาสตร์ทั้งเพศ เชื้อชาติ และรายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ในขณะที่อายุไม่มีผล แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการซื้อลอตเตอรี่ โดยในรายละเอียดพบว่ากลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 41-49 ปีมีส่วนการซื้อลอตเตอรี่เป็นประจำทุกงวดมากกว่ากลุ่มอายุอื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Beckert & Lutter

(2013) ที่ยืนยันว่าอายุ การศึกษา และรายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อลอตเตอรี่ โดยในรายละเอียดข้อสรุปเป็นทิศทางเดียวกันคือกลุ่มรายได้สูงคือเฉลี่ยต่อเดือนในช่วง 40,001-50,000 บาทมีสัดส่วนของผู้ที่ซื้อเป็นประจำทุกงวดมากกว่ากลุ่มอื่น และยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Lam (2007) ที่สรุปว่าอายุและการศึกษามีผลต่อความถี่ในการซื้อลอตเตอรี่และการเข้าคาสีโนอีกด้วย ผลการวิจัยยืนยันสมมติฐานที่ 2 ที่สันคิตต่อการพนันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่บ่อยในการซื้อลอตเตอรี่ โดย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Walker & Courneya (2006) ที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผนที่อธิบายว่าทัศนคติต่อการพนันเป็นตัวแปรที่คาดเดาการเกิดพฤติกรรมการเล่นการพนันได้

ผลการวิจัยยืนยันสมมติฐานที่ 3 ที่สันคิตต่อการพนันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อลอตเตอรี่ สอดคล้องกับ Coles (1997) ที่สรุปว่าลอตเตอรี่เป็นการพนันรูปแบบหนึ่งยืนยันจากการมีองค์ประกอบที่เหมือนกันด้วยเหตุนี้ทัศนคติต่อการพนันจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อลอตเตอรี่

จากผลการวิจัยนี้ค้นพบว่าประชาชนกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือนในช่วง 40,001-50,000 บาทเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของผู้ที่ซื้อลอตเตอรี่เป็นประจำทุกงวดมากที่สุด ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าไม่ใช่กลุ่มที่นำกังวลเนื่องจากไม่ใช่เยาวชนหรือกลุ่มอายุน้อย

แต่ในด้านทัศนคตินั้น ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรส่งเสริมสังคมควรณรงค์ให้เกิดการตระหนักรู้ที่ชัดเจนว่าการซื้อลอตเตอรี่คือการพนันโดยวิธีการเช่น พิมพ์บนหน้าสลากลอตเตอรี่หรือมีข้อกำหนดให้ติดข้อความไว้ที่ร้านจำหน่ายทุกแห่ง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สำหรับการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยเสนอให้ศึกษาปัจจัยภายนอกได้แก่ วัฒนธรรม ความเชื่อ สังคมครอบครัวหรือกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อการพฤติกรรมและทัศนคติที่มีต่อลอตเตอรี่เพื่อพัฒนาโมเดลพฤติกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้มากขึ้นต่อไป.

บรรณานุกรม

- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2554). กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย. ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. [ออนไลน์] เข้าถึง 8 พฤศจิกายน 2559 ทาง http://gamblingstudy-th.org/document_research/73/1/4/กฎหมายเกี่ยวกับการพนันในประเทศไทย.
- ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. (2558). สถานการณ์การพนันในสังคมไทย ปีพ.ศ. 2558. สรุปข้อมูลที่น่าสนใจจากโครงการการศึกษาสถานการณ์พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย ประจำปี 2558. แผนงานสนับสนุนศูนย์วิจัยปัญหาการพนัน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- สุพร อภินันท์เวช. (2555). เยาวชนกับการพนันในมุมมองของจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โครงการจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนสังคมปลอดพนัน มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

- Beckert, J., & Lutter, M. (2013). Why the poor play the lottery: Sociological approaches to explaining class-based lottery play. *Sociology*, 47(6), 1152-1170.
- Coles, T. (1997). Lotteries in Great Britain. *Gaming Law Review*, 1(4), 475-485.
- Cronbach, L. J. 1951. Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika* 16(3), 297-334. Grote, K. & Matheson, V. (2011). The Economics of Lotteries: A Survey of the Literature. *Economics Department Working Papers*. Paper16.
- Lam, D. (2007). An Exploratory Study of Gambling Motivations and Their Impact on the Purchase Frequencies of Various Gambling Products. *Psychology & Marketing*, 24(9): 815–827. Mark Griffiths & Richard Wood (2001) The psychology of lottery gambling, *International Gambling Studies*, 1:1, 27-45, DOI: 10.1080/14459800108732286.
- Walker, G.J. & Courneya, K.S. (2006). Ethnicity, Gender, and the Theory of Planned Behavior: the Case of Playing the Lottery. *Journal of Leisure Research*, 38 (2): 224-248. Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis* 3rd ed. New York: Harper and Row.